

عمادالدین شیخ‌الحکامی^۱

مهر و سِجَلِ احمد نیریزی

اسناد

نسخه اصل وقف‌نامه مدرسه امامیه شیراز^۲ را خانواده مرحوم ملک از خارج از ایران خریدند و در سال ۱۳۸۵ به کتابخانه ملی ملک اهدا کردند. بانی و واقف این مدرسه امام ویردی‌بیگ و تاریخ سند ۱۰۹۴ ق است. این سند، علاوه بر ارزش بسیار تاریخی و فرهنگی، برای تاریخ هنر خوشنویسی نیز اهمیتی ویژه دارد. وقف‌نامه طوماری بلند است به خط رقاع احمد نیریزی^۳ و در حاشیه سمت راست سند، سِجَلِ (گواهی) او نیز دیده می‌شود. پیش‌تر نیز به خط او چند وقف‌نامه دفترچه‌ای از شاه سلطان‌حسین صفوی در کتابخانه‌های آستان قدس و موزه ملی و کتابخانه مجلس سراغ کرده‌اند؛ اما این سند و یادداشت، با توجه به تاریخش، نکاتی تازه از زندگی نیریزی را افشا می‌کند. او در این نوشته خود را «فخرالدین احمد نیریزی الاصل شیرازی‌المسکن» خوانده و در ذیل نوشته از مهر خود (برگرفته از آیه ۶ سوره «صف») استفاده کرده است.

هیچ‌یک از منابعی که به زندگی او پرداخته‌اند به سکونت او در شیراز اشاره نکرده و مهری از او را ننموده‌اند. علاوه بر آنکه از این خوشنویس شهریز از ۱۰۸۷ تا ۱۰۹۶ ق تنها دو نسخه از صحیفه سجادیه شناخته شده و نمونه حاضر می‌تواند بخشی از این خلأ را پر کند، اصالت این سند می‌تواند به مقایسه و تطبیق نمونه‌های منسوب به او کمکی شایان کند؛ به‌ویژه آنکه تقریباً همه رقم‌های نسخه‌های نوشته به خط او با قلم رقاع کتابت شده است.

متن سِجَلِ

مادام الرب معی فلا ابالی

الحمد لله الذی رفع غشاوة العمّة عن بصائر اهل
الایمان و اصحاب الوداد و هداهم بنور رحمته الی اقوم
مناهج الرّشاد و زکی نفوسهم عن الميل الی الدّنيا الفانیة
حتی سلکوا / اصوب طریق الزّهاد و العباد .

و الصلوة و السلام علی متولّی بقعة الامکان
قبل الایجاد، محمد المصطفى المبعوث علی کافة العباد و
علی وصّیه و وزیره علی بن ابی‌طالب و عترته الائمة /
الایجاد.

و بعد، فقد أمرني من لزم أمثال أمره علي و علي كل من شرح صدره بالايان لأن الله تعالى نور قلبه بشروق أشعة العرفان، الواقف الحخير الخبير بالحساب و الميزان / ان أملاً الكتاب المستطاب هذا يعون الله سبحانه املاً فأملأت امثالاً لأمره العالی ما أملاًت و رقمت ما رقمت فيه غب ما سمعت مضامينه من فيه مقدماً الى تاليه سطرأ بعد سطر / بل سطرأ سطرأ من كل سطر سطر فأشهدني و شهدت بجميع ما رقمت متناً و ظهراً من الوقف و التولية و النظارة و الشروط المشروطة و القيود المضبوطة و / أنا العبد الخاطي الأثيم، خادم الشريعة المطهرة، أحمد، المدعو بفخرالدين التيريزي مولداً و الشيرازي موطناً. و الحمد لله أولاً و آخراً.

[مهر]: (يأتي من بعدى اسمه احمد). □

کتاب نامه

۱. اقشار، ایرج. «وقفنامه مدرسه امامیه شیراز» در: رسول جعفریان (و)، میراث اسلامی ایران، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۷، دفتر نهم.
۲. سمار، محمدحسن. «احمد تیریزی»، در: دایرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۷، بیانی، مهدی، احوال و آثار خوشنویسان، تهران، علمی، ۱۳۶۳.
۳. شیخ الحکامی، عمادالدین. «قرآن خطی کتابخانه مجلس، وقف قرائت امام زمان»، در: وقف، میراث جاویدان، ش ۴ (۱۳۷۲)، ص ۴۵-۴۲.

پی نوشتها:

۱. پژوهشگر مؤسسه باستان شناسی دانشگاه تهران
۲. متن این وقف نامه را پیش تر استاد ایرج اقشار بر اساس رونوشتی ناقص (بدون سبجات کامل) منتشر کرده است: رسول جعفریان (و)، میراث اسلامی ایران، ص ۶۷۱-۶۸۲.
۳. برای شرح احوال او، نک: محمدحسن سمار، «احمد تیریزی»، مهدی بیانی، احوال و آثار خوشنویسان، ج ۳، ص ۱۰۲۹-۱۰۴۱. نیز برای قرآنی دیگر به خط، او نک: عمادالدین شیخ الحکامی، «قرآن خطی کتابخانه مجلس، وقف قرائت امام زمان».

